

RET'TENS DOM (Fjerde Udvidede Afdeling)

14. juli 1995 *

I sag T-275/94,

Groupement des cartes bancaires »CB«, en fransk økonomisk firmagruppe, Paris, ved advokaterne Alain Georges og Hugues Calvet, Paris, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Aloyse May, 31, Grand-rue,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Enrico Traversa, Kommissionens Juridiske Tjeneste, og Géraud de Bergues, der er udstationeret som national ekspert ved Kommissionen, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg hos Carlos Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagner-Centret, Kirchberg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens skrivelser af 7. juni og 15. juli 1994, hvorved Kommissionen dels har krævet betaling af morarenter for

* Processprog: fransk.

perioden fra den 30. juni 1992, og indtil betaling sker, af den bøde, der blev pålagt sagsøgeren ved Kommissionens beslutning 92/212/EØF af 25. marts 1992 om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/30.717-A — Eurocheque: Helsinki-aftalen, EFT L 95, s. 50), hvis beløb ved Rettens dom af 23. februar 1994 (forenede sager T-39/92 og T-40/92, CB og Europay mod Kommissionen, Sml. II, s. 49) blev fastsat til 2 mio. ECU), dels har afskrevet et af sagsøgeren indbetalt beløb på 2 mio. ECU først på renterne og dernæst på bødebeløbet med tillæg af renter,

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS (Fjerde Udvidede Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, K. Lenaerts, og dommerne R. Schintgen, R. García-Valdecasas, P. Lindh og J. Azizi,

justitssekretær: fuldmægtig J. Palacio González,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 29. marts 1995,

afsagt følgende

Dom

Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

- 1 Den 25. marts 1992 vedtog Kommissionen beslutning 92/212/EØF om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/30.717-A — Eurocheque:

Helsinki-aftalen, EFT L 95, s. 50, herefter »beslutningen« eller »beslutning af 25.3.1992«), hvori det i artikel 1 fastslås, at den aftale, som de franske pengeinstitutter og Eurocheque-Assembly indgik på Eurocheque-Assembly's møde i Helsinki den 19. og 20. maj 1983 vedrørende indløsning af eurochecks, trukket på udenlandske pengeinstitutter, i den franske non-banking sektor (herefter »Helsinki-aftalen«), og som blev anvendt fra den 1. december 1983 til den 27. maj 1991, indebærer en overtrædelse af EØF-traktatens (nu EF-traktaten, herefter »traktaten«) artikel 85, stk. 1.

- 2 Ved beslutningens artikel 2 afslås begæringen i henhold til EØF-traktatens artikel 85, stk. 3, om fritagelse for den i artikel 1 omhandlede aftale for perioden fra den 16. juli 1990, da aftalen blev anmeldt, og indtil den 27. maj 1991, da den blev ophævet.
- 3 Ved beslutningens artikel 3 pålægges der Groupement des cartes bancaires »CB« (herefter »Groupement«) en bøde på 5 mio. ECU på grund af den i beslutningens artikel 1 omhandlede overtrædelse, og det bestemmes, at dette beløb skal indbetales til Kommissionen senest tre måneder efter beslutningens meddelelse. Det tilføjes, at der ved denne periodes udløb automatisk påløber renter efter den sats, som Den Europæiske Fond for Monetært Samarbejde (herefter »EFMS«) anvendte for sine ecu-transaktioner den første arbejdsdag i måneden for denne beslutnings vedtagelse og offentliggørelse i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* (EFT 1992 C 56, s. 1), plus 3,5 procentpoint, dvs. 13,75%.
- 4 Kommissionen meddelte Groupement beslutningen ved skrivelse af 25. marts 1992, hvilket for sagsøgeren medførte en forpligtelse til at betale bøden senest den 30. juni 1992, fra hvilken dato Kommissionen i henhold til traktatens artikel 192, stk. 2, kunne lade beslutningen tvangsfuldbyrde. Kommissionen meddelte

imidlertid i nævnte skrivelse Groupement, at den, såfremt Groupement indbragte sagen for Retten, i overensstemmelse med sin sædvanlige praksis ville afstå fra at træffe fuldbyrdelseskridt, så længe sagen verserede for Retten, under forudsætning af dels, at fordringen blev forrentet med virkning fra den 30. juni 1992 med den af EFMS anvendte rentesats forhøjet med 1,5 point, dvs. med 11,75%, dels, at der senest på nævnte dato blev stillet bankgaranti for såvel hovedstolen som renter med eventuelle forhøjelser heraf.

- 5 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 25. maj 1992 anlagde Groupement sag med påstand om annulation af beslutningen af 25. marts 1992 først og fremmest under anbringende af, at aftalen ikke udgjorde en retsstridig kartelaftale, og at bøden, såfremt det blev lagt til grund, at overtrædelsen virkelig forelå, absolut stod i et misforhold til overtrædelsens grovhed.
- 6 Den 24. juni 1992 stillede Groupement's bank efter firmagruppens anvisning og for dens regning en bankgaranti, der var udformet i overensstemmelse med Kommissionens skrivelse af 25. marts 1992, såvel for den bøde på 5 mio. ECU, der var pålagt Groupement ved beslutningen af 25. marts 1992, som for renter af dette beløb fra den 30. juni 1992 til EFMS-sats med tillæg af 1,5 point, til betaling sker.
- 7 Retten fastslog i dom af 23. februar 1994 (forenede sager T-39/92 og T-40/92, CB og Europay mod Kommissionen, Sml. II, s. 49) for Groupement's vedkommende, at Helsinki-aftalen ikke kunne betragtes som en aftale om fastsættelse af fælles pris, som skulle anvendes i kontrakter med tredjemand, men at den udgjorde en principaftale om opkrævning af et gebyr, der pr. definition var i strid med traktatens artikel 85, stk. 1, litra a), og nedsatte den bøde, der var pålagt Groupement ved den anfægtede beslutnings artikel 3, til 2 mio. ECU. Kommissionen blev i øvrigt frifundet og pålagt at bære halvdelen af de af Groupement afholdte omkostninger.

- 8 Groupement meddelte ved skrivelse af 5. maj 1994 Kommissionen, at gruppen, da fristen for at appellere Rettens dom af 23. februar 1994 var udløbet den 4. maj 1994, ved bankoverførsel af 5. maj 1994 havde betalt den af Retten fastsatte bøde på 2 mio. ECU. Groupement mente hermed fuldt ud at have opfyldt Rettens dom og udtalte i et svar på en telefonisk henvendelse fra Kommissionens regnskabstjenester, at forpligtelsen til at betale renter, som fastslået i Domstolens dom af 25. oktober 1983 (sag 107/82, AEG mod Kommissionen, Sml. s. 3151, præmis 139 og 143), bygger på ønsket om at undgå åbenbart grundløse søgsmål, der alene har til formål at forhale betalingen af bøden, og ikke består i søgsmål, hvor den sagsøgende erhvervsdrivende helt eller delvis får medhold i sine påstande. Dette bekræftes af, at den af Kommissionen anvendte rente er højere end den i Frankrig gældende lovbestemte rente og renten på markedet for ecu-transaktioner, således at personer, der har anlagt sag, udsættes for en ekstra sanktion. Groupement tilføjede, at den ved dommen fastsatte bøde under alle omstændigheder ikke kan give grundlag for et rentekrav fra datoen for bødepålægget i Kommissionens beslutning, idet der retligt er en forskel på den første og den anden bøde. Det anføres herved, at domskonklusionen viser, at Retten har »fastsat« en ny bøde, og ikke har »nedsat« den bøde, der oprindeligt blev fastsat i Kommissionens beslutning. Kommissionen sanktionerede nemlig, da den fastsatte bøden på grundlag af den ulovlige fortjeneste, der blev opnået af de ikke-skyldige gebyrer, der blev opkrævet ved indløsningen af udenlandske eurochecks, udelukkende aftalen om disse gebyrers omfang, men ikke den principielle aftale om opkrævning af gebyr, der blot var en forudsætning for førstnævnte aftale. Retten lagde imidlertid alene den principielle aftale om opkrævning af et gebyr til grund og pålagde bøde for en overtrædelse, som Kommissionen ikke som sådan havde sanktioneret.
- 9 Groupement anmodede den 27. maj 1994 om delvis frigivelse af bankgarantien.
- 10 Kommissionen svarede ved skrivelse af 7. juni 1994, at indbetalingen af 2 mio. ECU efter dens opfattelse var et afdrag på den samlede debitorsaldo pr. 6. maj 1994

og omfattede den indtil da påløbne rente på i alt 433 301,37 ECU samt en del af hovedstolen, af hvis restbeløb der fortsat påløb renter fra den 6. maj 1994. Kommissionen anførte herved først, at siden 1981 har den vedrørende henstand med indbetaling af bøde i tilfælde af søgsmål til anfægtelse af økonomiske sanktioner, haft den praksis, at den stiller krav om renter samt om, at der stilles en bankgaranti for et beløb svarende til bødebeløbet med tillæg af renter, og denne praksis er blevet anerkendt af Domstolen (jf. den ovennævnte dom i sagen AEG mod Kommissionen, Domstolens kendelse af 7.5.1982, sag 86/82 R, Hasselblad mod Kommissionen, Sml. s. 1555, af 11.11.1982, sag 263/82 R, Klöckner Werke mod Kommissionen, Sml. s. 3995, og af 7.3.1986, sag 392/85 R, Finsider mod Kommissionen, Sml. s. 959), og Groupement har i den foreliggende sag indvilget i at betale renter, idet der den 24. juni 1992 blev stillet bankgaranti. Kommissionen har dernæst fastslået, at rentekravet ikke var en nødvendig følge af udnyttelsen af søgsmålsadgangen, da det stod Groupement frit for at betale bøden, da denne forfaldt til betaling, og dermed blive fri for at betale renter. Den har vedrørende den retlige forskel mellem den af Retten fastsatte bøde og den, Kommissionen fastsatte, anført, at Groupement har misforstået omfanget af Rettens fulde prøvelsesret i henhold til Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85 og 86 (EFT 1959-1962, s. 81, herefter »forordning nr. 17«), hvoraf følger, at Retten kun kan ophæve, nedsætte eller forhøje den pålagte bøde, men ikke fastsætte en ny bøde, der er forskellig fra den af Kommissionen pålagte bøde.

- 11 Groupement bestred den 16. juni 1994 Kommissionens opfattelse vedrørende dens krav ifølge skrivelsen af 7. juni 1994 om, at Groupement betaler morarenter af bøden på 2 mio. ECU fra den 30. juni 1992, samt dens afskrivning på de hermed opståede rentebeløb af indbetalingen på 2 mio. ECU, og forbeholdt sig sin adgang til at indgive begæring til Retten om fortolkning af Rettens dom af 23. februar 1994.
- 12 Ved skrivelse af 15. juli 1994 opfordrede Kommissionen Groupement til at betale de resterende skyldige beløb inden den 31. juli 1994, idet Kommissionen ellers ville

søge sig fyldestgjort i bankgarantien. Samme dag meddelte Kommissionen den bank, der havde stillet sikkerheden, at den var indforstået med, at sikkerhedens beløb nedsattes med et beløb svarende til den stedfundne delvise betaling.

- 13 Ved skrivelse af 20. juli 1994 meddelte Groupement efter endnu engang at have erklæret sig uenig i Kommissionens analyse vedrørende morarenterne, denne, at der, fordi Kommissionens beslutning var eksigibel og dermed ingen anden løsning var for hånden, var givet instruks til Groupement's bank om til Kommissionen at overføre et beløb på 443 902,61 ECU.
- 14 Dette er baggrunden for, at Groupement har anlagt nærværende sag ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 4. august 1994.
- 15 Retten (Fjerde Udvidede Afdeling) har på grundlag af den refererende dommers rapport besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisoptagelse.
- 16 Parterne har i retsmødet den 29. marts 1995 afgivet mundtlige indlæg og besvaret spørgsmål fra Retten.

Parternes påstande

- 17 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

- 1) Kommissionens beslutning ifølge skrivelserne af 7. juni og 15. juli 1994, hvorefter den har krævet betaling af morarenter af den bøde på 2 mio. ECU, som

Retten har fastsat i dommen af 23. februar 1994, for perioden fra den 30. juni 1992 og indtil betaling sker, annulleres, og det fastslås følgelig, at det beløb på 433 902,61 ECU, som Groupement har indbetalt, ikke skulle betales og skal tilbagebetales med tillæg af renter, beregnet efter den sats, som anvendes af EFMS for perioden fra den 20. juli 1994, indtil betaling sker.

- 2) Subsidiært, for så vidt Retten ikke giver sagsøgeren medhold i påstanden under 1), annulleres Kommissionens beslutning, for så vidt den er baseret på en fejlagtig metode for afskrivning af Groupement's betalinger, og det fastslås følgelig, at det beløb på 10 601,24 ECU, som Groupement har betalt på dette grundlag, ikke skulle betales og skal tilbagebetales med renter beregnet efter den sats, der anvendes af EFMS for perioden fra den 20. juli 1994, indtil betaling sker.
- 3) Kommissionen tilpligtes at betale samtlige de omkostninger, som er afholdt af Groupement i forbindelse med nærværende annulationssøgsmål.

18 Sagsøgte har nedlagt følgende påstande:

- 1) Afvisning, subsidiært frifindelse.
- 2) Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Formaliteten

Parternes argumentation

- 19 Kommissionen har under henvisning til Domstolens faste praksis (dom af 15.12.1988, forenede sager 166/86 og 220/86, Irish Cement mod Kommissionen, Sml. s. 6473, præmis 16) påstået sagen afvist for så vidt angår annullationspåstanden vedrørende skrivelserne af 7. juni og 15. juli 1994, idet disse skrivelser kun er en bekræftelse af Kommissionens beslutning af 25. marts 1992 og af den skrivelse af samme dato, hvorved denne blev meddelt. Den har anført, at den ved beslutningen af 25. marts 1992 pålagde Groupement en bøde på 5 mio. ECU, der skulle betales inden tre måneder, efter hvis udløb der skulle betales renter af bødebeløbet med EFMS's rentesats forhøjet med 3,5 point. Den har endvidere anført, at den i meddelelsskrivelsen af 25. marts 1992 over for Groupement oplyste, at såfremt der blev anlagt sag ved Retten til anfægtelse af beslutningen, ville der ikke blive truffet fuldbyrdelsseskridt, mens denne sag verserede, såfremt fordringen blev forrentet fra den 30. juni 1992, og der senest på denne dato blev stillet en bankgaranti, der kunne accepteres af Kommissionen såvel for hovedstolen som for renter til den forhøjede rentesats.
- 20 Sagsøgeren accepterede disse vilkår, idet den ønskede bankgaranti blev stillet, og idet sagsøgeren ikke under søgsmålet til anfægtelse af beslutningen af 25. marts 1992 gjorde indsigelse mod de for denne bankgaranti fastsatte betingelser, og sagsøgeren accepterede også, at der af det beløb, som i sidste instans skulle betales, skulle svares renter. Sagsøgeren kan derfor ikke nu fremsætte indsigelser mod dette rentekrav.
- 21 Kommissionen har i den forbindelse imødegået sagsøgerens synspunkt, hvorefter de i beslutningen af 25. marts 1992 og meddelelsseskrivelsen nævnte renter kun skulle gælde bøden på 5 mio. ECU, men derimod ikke den bøde på 2 mio. ECU,

der senere blev fastsat af Retten. Kommissionen har anført, at den må henholde sig til det rentekrav, der er beregnet på grundlag af selve bødebeløbet, for så vidt som den ved bankgarantien skal opnå sikkerhed for fuldstændig opfyldelse af fordringens hovedstol med tillæg af renter, også selv om bøden ikke fuldt ud stadfæstes af Fællesskabets retsinstanser.

- 22 Kommissionen har endvidere påstået sagen afvist for så vidt angår sagsøgerens subsidiære påstand om annullation af Kommissionens beslutning ifølge skrivelserne af 7. juni og 15. juli 1994 i det omfang, der heri er tale om en fejlagtig metode for afskrivningen af Groupement's betaling af 5. maj 1994. Kommissionens repræsentant har dog i retsmødet anerkendt, at denne afskrivning af det indbetalte beløb hverken følger af beslutningen af 25. marts 1992 eller af meddelelsseskrivelsen af samme dato. Det tilkommer Retten at afgøre, om sagsøgerens påstande på dette punkt kan admitteres.
- 23 Sagsøgeren har gjort gældende, at Kommissionens skrivelser af 7. juni og 15. juli 1994 under ét udgør en beslutning, der kan gøres til genstand for søgsmål jf. traktatens artikel 173. Sagsøgeren henviser herved til, at det i praksis er fastslået, at der foreligger retsakter eller beslutninger, der kan gøres til genstand for et annullationssøgsmål i medfør af traktatens artikel 173, når foranstaltningerne har retligt bindende virkninger, som kan berøre sagsøgerens interesser gennem en væsentlig ændring af dennes retsstilling (Domstolens dom af 11.11.1981, sag 60/81, IBM mod Kommissionen, Sml. s. 2639, præmis 9).
- 24 Sagsøgeren har i den forbindelse gjort gældende, at skrivelserne af 7. juni og 15. juli 1994, der jo indeholder en opfordring til betaling af 433 301,37 ECU i alvorlig grad berører sagsøgerens økonomiske interesser og ændrer dennes retsstilling væsentligt i forhold til retsstillingen efter beslutningen af 25. marts 1992 og meddelelsseskrivelsen af samme dato. Det fremgår nemlig hverken af beslutningen af 25. marts 1992, af den skrivelse, hvorved denne beslutning blev meddelt, eller af Rettens dom

af 23. februar 1994, at der med forpligtelsen til at betale 433 301,37 ECU i morarenter af bøden på 2 mio. ECU foreligger en forpligtelse med bindende virkning. Med bestemmelsen i beslutningen af 25. marts 1992 om, at »[der] ... pålægges Groupement ... [en bøde] på ... 5 mio. ECU«, og at »[der] ved denne periodes udløb (tre måneder efter meddelelsen af beslutningen) ... automatisk [påløber] renter« har Kommissionen således besluttet at opkræve morarenter af den den 25. marts 1992 pålagte bøde på 5 mio. ECU uden derfor at lade dette gælte også den bøde, som Retten senere under udøvelse af sin fulde prøvelsesret fastsatte under et annullationssøgsmål.

- 25 Sagsøgeren har tilføjet, at muligheden for en automatisk tilpasning af bøden gennem renter, der var begyndt at påløbe, endnu før Retten havde truffet sin afgørelse, først blev bragt på bane på det tidspunkt, da Kommissionen tog skridt til inddrivelse af den bøde, Retten havde fastsat. Det bemærkes herved, at Kommissionen indirekte med sin karakterisering af skrivelsen af 7. juni 1994 som »en stillingtagen fra Kommissionens side« har anerkendt, at denne skrivelse er en retsakt, der kan gøres til genstand for et annullationssøgsmål.
- 26 Sagsøgeren har for så vidt angår den subsidiære påstand om afskrivningen af det af Groupement indbetalte beløb gjort gældende, at Kommissionen med sin påstand om afvisning heraf vil fratage Fællesskabets retsinstanser deres adgang til at prøve et materielretligt spørgsmål, der vedrører beslutningens retmæssighed efter fællesskabsretten.

Rettens bemærkninger

- 27 Indledningsvis bemærkes, at det af Domstolens og Rettens faste praksis fremgår, at søgsmål til anfægtelse af rent bekræftende afgørelser af tidligere afgørelser, der ikke er blevet anfægtet rettidigt, skal afvises (Domstolens dom i ovennævnte sag Irish Cement mod Kommissionen, præmis 16; Domstolens dom af 25.5.1993, sag

C-199/91, Foyer culturel du Sart-Tilman mod Kommissionen, Sml. s. 2667, præmis 23 og 24, og Rettens dom af 15.3.1995, sag T-514/93, Cobrecaf m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 621, præmis 44).

- 28 I den foreliggende sag skal det derfor afgøres, om Kommissionen ved at stille krav om morarenter fra den 30. juni 1992 af den af Retten den 23. februar 1994 fastsatte bøde har indført en ny omstændighed, der kan skabe retligt bindende virkninger, som kan berøre sagsøgerens interesser gennem en væsentlig ændring af dennes retsstilling (Rettens ovennævnte dom i sagen Cobrecaf m.fl. mod Kommissionen, præmis 45), eller om den dermed blot har bekræftet den retsstilling, der var skabt ved beslutningen af 25. marts 1992, meddelelsskrivelsen af samme dato og sagsøgerens bankgaranti.
- 29 I den forbindelse bemærkes først, at Kommissionen, da den i skrivelsen af 7. juni 1994 imødegik sagsøgerens argument om, at forpligtelsen ifølge nævnte sag, AEG mod Kommissionen, til at betale renter af bøder kun består i tilfælde, hvor Fællesskabets retsinstanser afsiger frifindelsesdom og stadfæster den af Kommissionen pålagte bøde, reelt gjorde gældende, at en delvis frifindelse ikke vil kunne være en ekstraordinær omstændighed, der kan »fritage en virksomhed fra at opfylde de vilkår, der er fastsat for henstand med bødens betaling«. Den har videre gjort gældende, at Domstolen har anerkendt disse vilkår i sin kendelse af 6. maj 1982, sag 107/82 R, AEG mod Kommissionen (Sml. s. 1549), og i de tidligere nævnte kendelser, Hasselblad mod Kommissionen, Klöckner Werke mod Kommissionen og Finsider mod Kommissionen, og at sagsøgeren havde tiltrådt dem ved at stille bankgaranti.
- 30 Dernæst bemærkes det, at Kommissionen, efter at sagsøgeren havde gjort indsigelser, i skrivelsen af 15. juli 1994 svarede, at »der ikke er holdepunkter for en

fortolkning af AEG-dommen, der går ud på, at Domstolen har villet angive, at rentebetaling kun skulle være reglen i åbenbart ubegrundede sager«, og at Kommissionen udtrykte forbavelse over, at Domstolen — hvis denne fortolkning skulle være rigtig — stadfæstede den praksis, Kommissionen havde fulgt uden at kommentere de voldsomme begrænsninger, hvormed den skulle gælde.

- 31 Det fremgår således, at sagsøgeren først gennem en sammenlignende læsning af skrivelserne af 7. juni og 15. juli 1994, der indeholdt fortolkningen af ovennævnte dom i sagen AEG mod Kommissionen, som Kommissionen gik ind for, fik mulighed for at forstå, at det var Kommissionens opfattelse, at forpligtelsen til at betale renter fra forfaldsdagen af den bøde, den har pålagt, også består i tilfælde, hvor Fællesskabets retsinstanser efterfølgende har nedsat bøden gennem afsigelse af dom om delvis frifindelse i et annullationssøgsmål, der er anlagt til anfægtelse af beslutningen om at pålægge bøde.
- 32 Retten finder derfor, at de anfægtede skrivelser ikke blot indeholder en bekræftelse af de vilkår, som Kommissionen i den skrivelse, hvorved den meddelte beslutningen af 25. marts 1992, stillede for henstand med betalingen af bøden under retssagen, men også en ny omstændighed for så vidt som de viser en stillingtagen fra Kommissionens side, som hverken i beslutningen af 25. marts 1992 eller i meddelelsesskrivelsen af samme dato var kommet klart og udtrykkeligt frem.
- 33 Heraf følger, at sagsøgerens principielle påstand om annullation af beslutningen ifølge skrivelserne af 7. juni og 15. juli 1994 kan behandles i realiteten.
- 34 Følgelig skal også sagsøgerens subsidiære påstand om afskrivning af sagsøgerens indbetaling af 5. maj 1994, der nøje er forbundet med den principale påstand, admitteres. Groupement har under alle omstændigheder først kunnet få kendskab til den afskrivning, Kommissionen havde foretaget, gennem skrivelsen af 7. juni 1994.

35 Af alle de anførte grunde følger, at sagen skal admitteres.

Realiteten

Den principale påstand om annullation af beslutningen ifølge skrivelserne af 7. juni og 15. juli 1994

36 Sagsøgeren har i alt væsentligt fremført tre anbringender. Det første går ud på, at der ikke er hjemmel til at forlange morarenter af en af Fællesskabets retsinstanser fastsat bøde, det andet anbringende går ud på, at forfatterne eller underskriverne af de anfægtede skrivelser har manglet kompetence og det tredje, at pålæggelsen af morarenter af en af Fællesskabets retsinstanser fastsat bøde er en foranstaltning, der lægger hindringer i vejen for søgsmålsretten.

Første anbringende: manglende hjemmel

— Parternes argumentation

37 Sagsøgeren gør gældende, at forpligtelsen til at betale morarenter af en bøde ikke er hjemlet ved nogen fællesskabsretlig bestemmelse og ifølge Domstolens praksis (ovennævnte dom i sagen AEG mod Kommissionen) kun kan begrundes med hensynet til at undgå, at der anlægges åbenbart ubegrundede sager, hvis eneste formål er at forsinke betaling af bøden. Om noget sådant er der imidlertid ikke tale i den foreliggende sag, idet Retten med fastsættelsen af den bøde, Groupement skulle betale, til kun 40% af den bøde, Kommissionen havde pålagt og ved at dømme

Kommissionen til at betale halvdelen af Groupement's omkostninger i vidt omfang og Groupement's påstande til følge.

- 38 Hvad angår de ovennævnte kendelser i sagerne Hasselblad mod Kommissionen, Klöckner Werke mod Kommissionen og Finsider mod Kommissionen, som Kommissionen har påberåbt sig til støtte for kravet om renter, har sagsøgeren indledningsvis anført, at de kun omhandler den for Kommissionen anerkendte adgang til at kræve sikkerhedsstillelse i tilfælde af henstand med bødens betaling, men ikke krav om betaling af morarenter af en af Fællesskabets retsinstanser fastsat bøde. Sagsøgeren har dernæst vedrørende Domstolens kendelse af 5. juli 1983, sag 78/83 R, Usinor mod Kommissionen (Sml. s. 2183), anført, at Domstolen ved at gøre henstand med betalingen af en del af bøden betinget af, »at sagsøgeren forud stiller en bankgaranti for betaling af den ved denne beslutning pålagte bøde og eventuelle morarenter« alene haft de renter for øje, som skal pålægges den bøde, der blev pålagt ved Kommissionens beslutning, men ikke renter af den bøde, Fællesskabets retsinstanser har fastsat under udøvelse af deres fulde prøvelsesret.
- 39 Sagsøgeren har herved gjort gældende, at der i den foreliggende sag er en retlig forskel på den bøde, der blev fastsat ved Rettens dom af 23. februar 1994, og den bøde, der blev pålagt ved Kommissionens beslutning af 25. marts 1992. Det anføres herved først, at det i præmis 127 og domskonklusionen i dommen af 23. februar 1994 udtales, at bøden »fastsættes«, ikke, at den »nedsættes«. Der henvises dernæst til præmis 147 i Rettens dom, hvori det fastslås, at »den bøde på 5 mio. ECU, [som er pålagt Groupement], ikke står i rimeligt forhold til ... [overtrædelsens] karakter og egentlige grovhed«, hvortil kommer, at Retten ikke kunne tiltræde Kommissionens synspunkter vedrørende de skærpente omstændigheder. Endelig har sagsøgeren anført, at Kommissionen selv har anerkendt, at en forhøjelse af den bøde, som Retten i givet fald kan pålægge, først bærer renter fra dommens dato.
- 40 Efter sagsøgerens opfattelse har Kommissionen med anbringendet om, at Retten ikke kan ophæve en af Kommissionen pålagt bøde og »sætte sin egen bøde i

stedet« set bort fra, at Fællesskabets retsinstanser har fuld prøvelsesret, og har fejlbudømt rækkevidden af traktatens artikel 172 og artikel 17 i forordning nr. 17. Sagsøgeren har herved henvist til generaladvokat Warner's forslag til afgørelse i sagen BMW Belgium mod Kommissionen (Domstolens dom af 12.7.1979, forenede sager 32/78 og 36/78-82/78, Sml. s. 2435, på s. 2494), hvorefter »Domstolens beføjelser i medfør af artikel 17 i forordning nr. 17 er meget vidtgående og giver [efter min opfattelse] tilstrækkelig grundlag for, at Domstolen i hvert enkelt tilfælde træffer den afgørelse, som den finder er den rette«.

- 41 Kommissionen har indledningsvis anført, at dens beslutninger får virkninger fra meddelelsen, og at anlæggelse af sag ved Fællesskabets retsinstanser ikke har opsættende virkning. Kommissionen har således adgang til, så snart en beslutning, der indeholder bødepålæg, er meddelt, at inddrive de pålagte bøder, og parterne må i givet fald fremsætte begæring om udsættelse af gennemførelsen af den anfægtede retsakt i henhold til artikel 107, stk. 2, i Rettens procesreglement.
- 42 Kommissionen har dernæst anført, at den for så vidt angår søgsmål til anfægtelse af beslutninger, hvorved der pålægges bøder, i 1981 ændrede sin oprindelige holdning, der gik ud på at give henstand med bødens betaling, indtil Domstolen havde truffet sin afgørelse, under forudsætning af, at der dels blev betalt morarenter, dels stillet bankgaranti for bødens beløb med renter (se *Tolvte Beretning om Konkurrencepolitikken*, punkt 60). Den har tilføjet, at Domstolen i de tidligere nævnte kendelser i sagerne AEG mod Kommissionen, Hasselblad mod Kommissionen, Klöckner Werke mod Kommissionen og Finsider mod Kommissionen, har anerkendt, at disse nye retningslinjer i praksis var velbegrundede, undtagen i tilfælde, hvor der foreligger ganske særlige omstændigheder.
- 43 Kommissionen har i denne forbindelse imødegået sagsøgerens fortolkning af Domstolens praksis og har herved fremhævet, at de nævnte kendelser vedrører både forpligtelsen til at betale morarente og forpligtelsen til at stille bankgaranti til sikkerhed for betaling af bøden med renter. Desuden kan den tidligere nævnte dom i

sagen AEG mod Kommissionen ikke fortolkes som indeholdende en begrænsning af retten til at kræve morarenter alene til tilfælde, hvor søgsmålet kendes åbenbart ugrundet. Faktisk indeholdt generaladvokat Reischl's forslag til afgørelse, som Domstolen fulgte i dommen, intet om en sådan begrænsning.

- 44 Kommissionen har for så vidt angår den påståede forskel mellem en af Kommissionen pålagt bøde og en bøde, Fællesskabets retsinstanser fastsætter under udøvelse af deres fulde prøvelsesret, anført, at den fulde prøvelsesret i henhold til artikel 172, som det ord til andet hedder i artikel 17 i forordning nr. 17, giver Fællesskabets retsinstanser adgang til at »ophæve, nedsætte eller forhøje den pålagte bøde eller tvangsbøde«, hvorimod den ikke i medfør heraf kan erstatte en af Kommissionen pålagt bøde med sin egen fra denne bøde retligt forskellige bøde. Forhøjelsen af en bøde indebærer ikke, som hævdet af sagsøgeren, at en af Kommissionen pålagt bøde har en anden karakter end den, Fællesskabets retsinstanser pålægger, men indebærer nødvendigvis, at Fællesskabets retsinstansers afgørelse om bøden vedrører den af Kommissionen pålagte bøde.

- 45 Kommissionen har tilføjet, at vel har Retten i domskonklusionen og i præmis 147 i dommen af 23. februar 1994 med hensyn til bøden anvendt udtrykket »fastsætte«, men dette skal forstås på baggrund af dommens præmis 142, hvori Retten udtaler, at »på den baggrund skal Retten inden for rammerne af sin fulde prøvelsesret undersøge, om der er grundlag for at nedsætte den bøde, der er pålagt Grouperment«.

— Rettens bemærkninger

- 46 Det bemærkes indledningsvis, at Kommissionen i henhold til artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 kan pålægge virksomheder bøder, hvis de forsætligt eller uagtsomt overtræder bestemmelserne i traktatens artikel 85, stk. 1, eller artikel 86, eller

handler i strid med et påbud, der er meddelt ved en beslutning om anvendelse af traktatens artikel 85, stk. 3.

- 47 De beføjelser, Kommissionen herved råder over, omfatter adgangen til at fastsætte bødens forfaldsdato og den dato, fra hvilken der påløber renter samt den rentesats, der skal anvendes, og til at give anvisninger på, hvorledes beslutningen skal opfyldes ved eventuelt at stille krav om, at der stilles bankgaranti til sikkerhed for betaling af bødebeløbet og renter heraf.
- 48 Dersom Kommissionen ikke havde disse beføjelser, ville den fordel, som virksomhederne kan opnå ved for sen betaling af bøderne, således medføre en svækkelse af de sanktioner, som Kommissionen har truffet afgørelse om at anvende ved udførelsen af sin opgave efter traktatens artikel 89, der er at påse, at konkurrencereglerne anvendes korrekt. Der kan således retmæssigt stilles krav om morarenter af bøderne med henblik på at undgå, at den tilsigtede virkning af traktaten ophæves ved fremgangsmåder, som virksomheder, der udsætter betalingen af pålagte bøder, ensidigt tager i anvendelse.
- 49 Desuden ville virksomheder, der udsatte betalingen af de bøder, der var pålagt dem, hvis Kommissionen ikke havde beføjelse til at kræve morarenter, opnå en fordel i forhold til virksomheder, som betaler de bøder, der er pålagt dem, på den fastsatte forfaldsdato.
- 50 Det bemærkes dernæst, at de kommissionsbeslutninger, der indebærer en forpligtelse for andre end stater til at betale en pengeydelse, kan tvangsfuldbyrdes i medfør af traktatens artikel 192.
- 51 Endvidere bemærkes det, at efter traktatens artikel 185 har søgsmål ved Fællesskabets retsinstanser ikke opsættende virkning.

- 52 Heraf følger, at Kommissionens beslutninger kan fuldbyrdes, når de er meddelt, og at de deri fastsatte bøder forfalder til betaling på den af Kommissionen i beslutningen fastsatte forfaldsdato. Kommissionen har således lovligt kunnet bestemme, at der skulle betales morarenter, hvis bøden blev indbetalt efter udløbet af den frist, der var fastsat i dens beslutning af 25. marts 1992 i henhold til artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17.
- 53 Hvor virksomhederne anlægger sag til anfægtelse af beslutninger, hvorved der pålægges dem bøde, kan Kommissionen således med føje, i overensstemmelse med den praksis, den har fulgt fra 1981, stille krav om, at der stilles bankgaranti for bødens betaling eventuelt med tillæg af morarenter (jf. Domstolens ovennævnte kendelser i sagerne AEG mod Kommissionen, Hasselblad mod Kommissionen, Klöckner Werke mod Kommissionen og Finsider mod Kommissionen).
- 54 Det følger heraf, at en virksomhed, der anlægger sag til anfægtelse af en kommissionsbeslutning, hvorved der pålægges den en bøde, har følgende valgmuligheder: Den kan betale bøden, når den forfalder, idet den ellers må betale morarenter beregnet med den rentesats, Kommissionen har fastsat i beslutningen (i denne sag EFMS-satsen plus 3,5 point), eller den kan indgive begæring om udsættelse af gennemførelsen af beslutningen i henhold til traktatens artikel 185, stk. 2, og artikel 104 i Rettens procesreglement, eller endelig, såfremt Kommissionen giver den adgang hertil, stille bankgaranti til sikkerhed for betaling af bøden og morarenterne på vilkår, der fastsættes af Kommissionen (i den foreliggende sag var morarentesatsen lig med EFMS-satsen plus halvanden procentpoint).
- 55 Det står i nærværende sag fast, at sagsøgeren efter at have anlagt sag T-39/92 til prøvelse af Kommissionens beslutning af 25. marts 1992 valgte at stille bankgaranti til sikkerhed for betalingen af bøden og renterne heraf.

- 56 Sagsøgeren har imidlertid gjort gældende, at denne bankgarantistillelse kun har kunnet have virkninger for den ved Kommissionens beslutning af 25. marts 1992 pålagte bøde, men ikke for den af Retten ved dom af 23. februar 1994 fastsatte bøde.
- 57 Det må derfor undersøges, om den af Kommissionen pålagte bøde som hævdet af sagsøgeren retligt var forskellig fra den bøde, Retten fastsatte under udøvelse af sin fulde prøvelsesret, og om denne retlige forskel kan begrænse virkningerne af den af sagsøgeren stillede bankgaranti.
- 58 Det skal fremhæves, at det allerede af ordlyden af artikel 17 i forordning nr. 17 følger, at den fulde prøvelsesret, der er tillagt Fællesskabets retsinstanser vedrørende konkurrencereglernes anvendelse, der giver den adgang til at ophæve, nedsætte eller forhøje den af Kommissionen pålagte bøde, gælder for og er begrænset til den bøde, Kommissionen oprindeligt har pålagt.
- 59 Det skal dernæst fremhæves, at Fællesskabets retsinstanser på konkurrencerettens område ikke har kompetence til at pålægge en bøde. Dens fulde prøvelsesret kan alene udøves med henblik på en stillingtagen til de bøder, der er fastsat ved en kommissionsbeslutning. Endelig kan det af sagsøgeren forfægtede synspunkt ikke baseres på sagsøgerens argument om, at der, når bøden forhøjes, først påløber renter af forhøjelsen fra dommens afsigelse. Det beløb, hvormed bøden er forhøjet, forfalder jo først til betaling fra dommens afsigelse, og der kan derfor først påløbe renter fra dette tidspunkt i overensstemmelse med grundsætningen *accessorium sequitur principale*.

- 60 På baggrund heraf må det fastslås, at Fællesskabets retsinstanser ikke ved udøvelsen af de beføjelser, de er tillagt ved traktatens artikel 172 og artikel 17 i forordning nr. 17, har kompetence til at sætte en ny bøde i stedet for den bøde, Kommissionen har pålagt, og som retligt adskiller sig fra denne.
- 61 Hverken anvendelsen af udtrykket »fastsætte« i præmis 147 og i domskonklusionen i Rettens dom eller den omstændighed, at Fællesskabets retsinstanser kan tage hensyn til forhold fra tiden forud for beslutningen, når afgørelsen går ud på en mindre bøde end den, Kommissionen har pålagt, kan røkke ved dette resultat.
- 62 For så vidt angår anvendelsen af udtrykket »fastsætte« skal Retten således henvise til Domstolens faste praksis (dom af 26.4.1988, forenede sager 97/86, 193/86, 99/86 og 215/86, Asteris m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 2181, præmis 27), hvorefter en doms konklusion skal forstås på grundlag af de præmisser, der har ført til den, og som danner det fornødne grundlag for den i den forstand, at de er nødvendige, når det skal afgøres, hvad konklusionen helt præcis går ud på.
- 63 Det må videre fastslås, at da Retten i dommen af 23. februar 1994 i modsætning til Kommissionen havde fundet, at der i relation til Groupement kun var tale om en enkelt forbudt aftale, udtalte den i præmis 142 klart, at det var den, der inden for rammerne af sin fulde prøvelsesret skulle undersøge, om der var grundlag for at nedsætte den bøde, der var blevet pålagt Groupement. Desuden gav Retten, idet den tog hensyn til, at den i sidste instans for Groupement fastslæde overtrædelse var mindre grov og derfor fastsatte en mindre bøde, i den del af præmisserne, der vedrører bøderne, klart udtryk for, at den ved sin afgørelse ville nedsætte den

oprindeligt af Kommissionen pålagte bøde, men ikke i dens sted sætte en ny herfra forskellig bøde. Udtrykket »fastsætte« kan altså ikke forstås på den måde, sagsøgeren forstår det.

- 64 Hvad angår Fællesskabets retsinstansers mulighed for at tage hensyn til forhold fra tiden forud for Kommissionens beslutning, navnlig til en adfærd, som en part, der har fået pålagt en bøde, har fulgt i tiden efter denne beslutnings vedtagelse, og for på grundlag heraf at træffe afgørelse om en lavere bøde, end den Kommissionen har fastsat, skal Retten bemærke, at der ikke heri ligger noget, der kan bevirke, at den af Retten fastsatte bøde retligt bliver forskellig fra den bøde, Kommissionen har pålagt. Det bemærkes i den forbindelse, at Domstolen i dom af 6. marts 1974, forenede sager 6/73 og 7/73, Commercial Solvents mod Kommissionen (Sml. s. 223), som sagsøgeren har påberåbt sig til støtte for sit synspunkt, netop »nedsatte« den af Kommissionen pålagte bøde under hensyntagen til den holdning, den part, der havde fået pålagt bøden, havde indtaget i tiden efter beslutningens vedtagelse.
- 65 Af det anførte følger i det hele, at den af Retten fastsatte bøde i den foreliggende sag ikke udgør en ny bøde, der er retligt forskellig fra den bøde, som Kommissionen pålagde ved sin beslutning af 25. marts 1992, og ikke kan medføre, at virkningerne af den af sagsøgeren stillede bankgaranti begrænses. Kommissionen har således lovligt kunnet stille krav om betaling af morarenter af den af Retten i dommen af 23. februar 1994 fastsatte bøde fra den dato, da beslutningen kunne fuldbyrdes.
- 66 Anbringendet om manglende hjemmel skal derfor forkastes.

Det andet anbringende: underskriverne af skrivelserne af 7. juni og 15. juli 1994 manglede kompetence

— Parternes argumentation

⁶⁷ Sagsøgeren har gjort gældende, at den anfægtede beslutning, som den foreligger ved skrivelserne af 7. juni og 15. juli 1994, ikke kan ligestilles med en simpel administrativ foranstaltning, der kan træffes i henhold til bemyndigelse, men udgør en principbeslutning (jf. Domstolens dom af 23.9.1986, sag 5/85, AKZO Chemie mod Kommissionen, Sml. s. 2585, præmis 29 og præmis 34-39), for så vidt som den indeholder en egentlig stillingtagen fra Kommissionens side, der ikke har nogen hjemmel og tilmed udgør en hindring for udøvelsen af søgsmålsretten. Det er sagsøgerens opfattelse, at den anfægtede beslutning blev vedtaget på retsstridig måde, idet den blev truffet af en tjenestemand i Den Juridiske Tjeneste og af Kommissionens regnskabsfører, der ikke er bemyndiget til at handle på vegne af Kommissionen ved udstedelse af beslutninger.

⁶⁸ Kommissionen har heroverfor anført, at de anfægtede skrivelser alene skal henlede sagsøgerens opmærksomhed på den forpligtelse til at betale morarenter, som blev stiftet ved sagsøgerens stillelse af bankgaranti, efter at beslutningen af 25. marts 1992 var blevet meddelt, og ikke udgør en beslutning i traktatens artikel 189's forstand. Kommissionen har i retsmødet som svar på spørgsmål fra Retten oplyst, at selv om det lægges til grund, at de anfægtede skrivelser udgør en beslutning, der kan anfægtes under et søgsmål, udgør en beslutning i denne form under alle omstændigheder blot en administrativ eller forvaltningsmæssig foranstaltning, der kan træffes i henhold til bemyndigelse.

— Rettens bemærkninger

- ⁶⁹ Det bemærkes først, at Kommissionen i henhold til artikel 11 i Kommissionens forretningsorden af 17. februar 1993 (EFT L 230, s. 15) på betingelse af, at princippet om dens kollegiale ansvar respekteres fuldt ud, kan bemyndige et eller flere af sine medlemmer til i Kommissionens navn og under dens tilsyn at træffe klart definerede forvaltningsmæssige og administrative foranstaltninger. En bemyndigelse til at underskrive inden for en institution er en foranstaltning vedrørende den interne regulering af fællesskabsadministrationernes tjenestegrene, der er i overensstemmelse med artikel 11 i Kommissionens forretningsorden 93/492 af 17. februar 1993 (jf. eksempelvis Domstolens dom af 14.7.1972, sag 48/69, ICI mod Kommissionen, Sml. 1972, s. 151, org. ref.: Rec. s. 619, og af 17.10.1972, sag 8/72, Cementhandlaren mod Kommissionen, Sml. 1972, s. 251, org. ref.: Rec. s. 977), og tjenestemænd kan bemyndiges til på Kommissionens vegne og under dens tilsyn at træffe administrative eller forvaltningsmæssige foranstaltninger.
- ⁷⁰ Af Domstolens og Rettens praksis (jf. Domstolens dom af 15.6.1994, sag C-137/92 P, Kommissionen mod BASF m.fl., Sml. I, s. 2555, præmis 64 og 65, og Rettens dom af 27.2.1992, forenede sager T-79/89, T-84/89, T-85/89, T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 og T-104/89, BASF m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 315, præmis 59) fremgår det imidlertid, at foranstaltninger, der skaber rettigheder eller forpligtelser for borgerne, udgør beslutninger, der skal drøftes i fællesskab af Kommissionens medlemmer, mens foranstaltninger, der blot stadfæster sådanne beslutninger, er accessoriske retsakter, der som sådanne er foranstaltninger af forvaltningsmæssig art, der kan træffes i henhold til bemyndigelse (jf. den ovennævnte dom i sagen AKZO Chemie mod Kommissionen, præmis 38).

- 71 En beslutning, ved hvilken Kommissionen stiller krav om betaling af morarenter, der følger efter en af Retten afsagt dom, hvorved en beslutning om at pålægge en bøde eventuelt med tillæg af morarenter delvis stadfæstes, må som en foranstaltning til gennemførelse af den oprindelige beslutning, hvorved bøden med tilhørende renter fastsættes, anses for at være en simpel administrativ og forvaltningsmæssig foranstaltning, selv om sagsøgerne er af en anden opfattelse.
- 72 Sagsøgeren har desuden intet oplyst, der gør det muligt at antage, at fællesskabsadministrationen har undladt at overholde de gældende bestemmelser ved at give sin juridiske tjeneste og regnskabstjenesten bemyndigelse til at tage skridt til indrivelsen af bøder.
- 73 Heraf følger, at anbringendet om, at underskriverne af skrivelserne af 7. juni og 15. juli 1994 manglede kompetence, skal forkastes.

Tredje anbringende: hindring for søgsmålsretten

— Parternes argumentation

- 74 Sagsøgeren har gjort gældende, at den af Kommissionen gennemførte forhøjelse af renter udgør en hindring for søgsmålsretten derved, at den pålægger en erhvervsdrivende en sanktion, alene fordi vedkommende har anlagt et annullationssøgsmål — i hvilket Retten imidlertid i vidt omfang har taget hans påstande til følge — og udgør en egentlig sanktion i tilgift til bøden. Det gøres derved gældende, at for så

vidt som rentebeløbets størrelse afhænger af, hvor længe sagen for Retten varer, er der tale om en ekstra sanktion, selv om sagens varighed ikke afhænger af den part, der har udnyttet sin søgsmålsret.

- 75 Sagsøgeren har dernæst bestridt, at det var muligt at undgå rentebyrden ved at betale bøden, straks den forfaldt, eftersom øjeblikkelig betaling af bøden og den hermed forbundne uforrentede immobilisering af 3 mio. ECU ville have tilføjet sagsøgeren et økonomisk tab, som anslås til 450 000 ECU, som følge af, at Kommissionen afviser at betale renter af beløb, der er erlagt i urigtig formening om bødeskyld. Sagsøgeren gør gældende, at den omkostningsbesparelse, som immobiliseringen af de beløb, Kommissionen retsstridigt krævede betalt, ville have givet, udgør den eneste fordel, sagsøgeren har opnået ved at stille bankgaranti.
- 76 Sagsøgeren har rejst kritik af, at Kommissionen begrunder anvendelsen af en ned-sat rentesats på den første bøde ved at sammenligne en virksomhed, som anlægger sag og vælger at stille bankgaranti, med en virksomhed, der ikke anlægger sag og afviser at opfylde sin forpligtelse til at betale bøden. Der er efter sagsøgerens opfat-telse ingen mening i at sammenligne en virksomhed, der i en sag, den har anlagt — som det her er tilfældet — i vidt omfang af Retten har fået medhold i sine påstande, med en virksomhed, der i ond tro nægter at betale bøden uden dog at anfægte den ved et søgsmål.
- 77 Sagsøgeren har endelig gjort gældende, at det tilkommer Retten at fastlægge, hvilke morarenter der skal udredes samtidig med, at den under udøvelse af sin fulde prø-velsesret fastsætter bøden, idet Kommissionen ikke er beføjet til at lempe følgerne af domme, der går den imod, ved en systematisk opskrivning af den af Retten fast-satte bøde.

- 78 Kommissionen har først anført, at der må sondres, ikke mellem de virksomheder, som anlægger sag og de virksomheder, som ikke gør det, men mellem de virksomheder, der betaler den bøde, der er pålagt dem, ved forfaldstid og de virksomheder, der ikke betaler den. For de virksomheder, der vælger at stille bankgaranti, får fordelene ved en rentesats, der er lavere end den rentesats, hvormed de virksomheder, der afviser at betale bøden, skal betale renter. Ifølge Kommissionen kan de bankomkostninger, der er forbundet med en bankgaranti, ikke ophæve denne fordel.
- 79 Kommissionen har anført, at Groupement ikke i sag T-39/92 rejste kritik af den »meget strafprægede« rentesats, Kommissionen anvender. Sagsøgeren kunne under alle omstændigheder have undgået at betale den af Kommissionen fastsatte rente ved at låne beløbet til en lavere rente og betale bøden ved forfaldstidens indtræden.
- 80 Kommissionen har tilføjet, at det af sagsøgeren forfægtede synspunkt, hvorefter den kun kan stille krav om morarenter i tilfælde, hvor den frifindes totalt for samtlige sagsøgerens påstande, fører til en begunstigelse af de virksomheder, hvis påstande selv i minimalt omfang tages til følge, i forhold til de virksomheder, der betaler den bøde, der er pålagt dem, for sent, idet de førstnævnte fritages for enhver forpligtelse til at betale rente, selv om en del af bøden er betalt for sent. Det nævnte synspunkt ophæver desuden i alt væsentligt det i traktatens artikel 185 fastlagte princip.

— Rettens bemærkninger

- 81 Indledningsvis bemærkes det, at den beføjelse, Kommissionen i medfør af artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 har til at pålægge bøder, indebærer en beføjelse til at stille krav om morarenter, når bøden ikke betales.

- 82 Når Kommissionen således giver en virksomhed, der anlægger sag til anfægtelse af en beslutning, hvorved der pålægges den en bøde, adgang til at undgå at betale bøden straks ved at stille en bankgaranti for betaling af bøden og renter heraf, bevilger den den en fordelagtig særstilling, der hverken fremgår af traktatens eller forordning nr. 17's bestemmelser.
- 83 Desuden bemærkes det, at den rentesats, Kommissionen anvender, når der stilles bankgaranti, er lavere end den rentesats, der stilles krav om, når bøden ikke betales (11,75%), og at en virksomhed, der har fået pålagt en bøde, i øvrigt har adgang til at betale bøden, før den forfalder til betaling, og dermed undgå at komme til at betale morarenter.
- 84 Sagsøgeren har imidlertid anført, at en virksomhed, hvis bøde nedsættes af Fællesskabets retsinstanser, udsættes for en strengere sanktion end en virksomhed, der undlader at anlægge sag, eller en virksomhed, der efter at have anlagt sag ikke får medhold i sine påstande.
- 85 Det skal i denne forbindelse fremhæves, at en virksomhed, der i et søgsmål ikke får medhold i sine påstande, skal betale renter til nedsat sats af hele bødebeløbet, og at en virksomhed, der ikke anlægger sag, betaler renter til fuld sats af samme beløb. Såfremt Fællesskabets retsinstanser delvis tager virksomhedens påstand til følge og nedsætter den af Kommissionen pålagte bøde, bliver rentebyrden ved den lavere sats, som en virksomhed må betale, som beregnet af den således fastsatte bøde, tilsvarende ringere.
- 86 Endvidere skal det tilføjes, at såvel den omstændighed, at bøden retligt ikke skifter karakter, fordi den ændres af Fællesskabets retsinstanser, som princippet om, at

søgsmål ikke har opsættende virkning, er til hinder for, at Kommissionen fritager den virksomhed, hvis påstande delvis er blevet taget til følge, fra den forpligtelse den har til med virkning fra forfaldstiden af den af Kommissionen pålagte bøde at betale renter af den af Fællesskabets retsinstanser fastsatte bøde, og for, at Kommissionen annullerer virkningerne af den bankgaranti, som en virksomhed, der har fået pålagt en bøde, har stillet.

- 87 Det følger heraf, at anbringendet om, at forpligtelsen til at betale morarenter af en af Fællesskabets retsinstanser fastsat bøde udgør en hindring for søgsmålsretten, ikke kan anerkendes.
- 88 Af det anførte følger i det hele, at sagsøgerens principale påstand om annulation af beslutningen ifølge skrivelserne af 7. juni og 15. juli 1994 skal forkastes.

Den subsidiære påstand vedrørende metoden for afskrivning af de af Groupement gennemførte betalinger

Parternes argumentation

- 89 Sagsøgeren har rejst kritik af, at Kommissionen har afskrevet Groupement's betaling den 5. maj 1994 af bøden på 2 mio. ECU først på renterne og dernæst på hovedstolen og dermed har tvunget Groupement til at betale renter af restsaldoen. Sagsøgeren har i den forbindelse gjort gældende, at denne fremgangsmåde savner hjemmel i fællesskabsretten. Kommissionen har anerkendt, at den har taget hensyn

til fransk ret og navnlig artikel 1254 i den franske code civil, men den har ikke på bøder kunnet anvende regler, der regulerer borgerlige krav. Sagsøgeren har tilføjet, at når en debitor har afgivet en erklæring om, at han afbetaler på hovedstolen, kan en fordringshaver, som er blevet bekendt med denne erklæring, ikke afvise afskrivning på denne. På samme måde forholder det sig også, når det af et fra fordringshaveren hidrørende dokument fremgår, at denne har accepteret, at afskrivning sker på hovedstolen. I det foreliggende tilfælde har Groupement klart afgivet erklæring om, at der indbetaltes til dækning af hovedstolen, idet Groupement i sin skrivelse af 5. maj 1994 gjorde opmærksom på, at der ikke kunne påløbe renter af beløbet på 2 mio. ECU.

- 90 Sagsøgeren har endelig også fremhævet, at Kommissionen, når den går ud fra, at den anvendte metode følger et princip for god finansforvaltning, sammenblander sin administrative og forvaltningsmæssige virksomhed med sin virksomhed som markedsregulerende myndighed, i forbindelse med hvilken der er tillagt den sanktionsbeføjelser, der ikke kan udøves på grundlag af principper for økonomisk forvaltning.
- 91 Kommissionen har anført, at den metode for afskrivning, den har anvendt, tilhører en normal, almindelig anerkendt sædvane, der principielt navnlig er anerkendt i fransk borgerlig ret. Som en almindelig anerkendt metode på finansområdet, kræves der ikke nogen anden hjemmel for den i fællesskabsretten. Den er også en af de interne procedureregler i Kommissionen for inddrivelse af bøder og dagbøder, og den er ikke på noget tidspunkt blevet anfægtet på nogen måde. Sagsøgeren har i øvrigt ikke fremført argumenter af retlig eller praktisk art, hvormed den af Kommissionen anvendte metode kan anfægtes efter fællesskabsretten.
- 92 Kommissionen har til sagsøgerens argument om, at det i skrivelsen af 5. maj 1994 var anført, at sagsøgeren havde indbetalt på hovedstolen, bemærket, at kun såfremt fordringshaveren samtykker i, at indbetalinger først afskrives på hovedstolen, vil dette kunne ske. Kommissionen har i det foreliggende tilfælde aldrig accepteret, at beløbet på 2 mio. ECU først blev afskrevet på hovedstolen.

Rettens bemærkninger

- 93 Det må for det første fastslås, at der er enighed mellem parterne om, at Groupement's indbetaling pr. 5. maj 1994 på 2 mio. ECU først blev afskrevet på renterne og dernæst på kapitalen, og for det andet, at denne metode for afskrivning af indbetalinger udgør en almindelig anerkendt metode i de nationale retsordener.
- 94 Retten finder dernæst, at Kommissionen, der er beføjet til at føje et krav om renter til forpligtelsen til at betale de af den pålagte bøder i tilfælde af manglende betaling, også er beføjet til at afgøre, hvorledes skete indbetalinger, der vedrører disse bøder, skal afskrives, når den herved ikke overtræder bestemmelser eller almindelige retsgrundsætninger i fællesskabsretten.
- 95 Det må i den foreliggende sag fastslås, at sagsøgeren intet har fremført, der beviser, at Kommissionen har tilsidesat en fællesskabsretlig regel eller en almindelig retsgrundsætning ved at afskrive indbetalinger på grundlag af regler, der er almindeligt anerkendt i medlemsstaternes retsordener.
- 96 Heroverfor står, at sagsøgeren først og fremmest gør gældende, at en virksomhed har adgang til gennem indbetaling af bødens beløb at konsolidere rentebeløbet, idet kommissionsbeslutningen af 25. marts 1992 ikke indeholder bestemmelser om, at afdrag først skal afskrives på morarenterne. Det må imidlertid fastslås, at dette synspunkt faktisk vil medføre, at Kommissionens beføjelse ifølge artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 til at stille krav om betaling af morarenter helt vil miste den

tilsigtede virkning. Da det ikke kan antages, at fællesskabslovgiver har ønsket, at dette skulle kunne blive resultatet, skal sagsøgerens argument forkastes.

97 Hvad angår sagsøgerens argument om, at Kommissionen accepterede, at indbetalingen på 2 mio. ECU først skulle afskrives på kapitalen og dernæst på renterne, bemærkes, at dette argument er blevet fremført uden videre tilføjelser af nogen art og ikke overhovedet kan støttes på sagens akter.

98 Heraf følger, at også den subsidiære påstand skal forkastes.

99 Af det anførte følger i det hele, at sagsøgte skal frifindes for samtlige sagsøgerens påstande.

Sagens omkostninger

100 I henhold til artikel 87, stk. 2, i Rettens procesreglement pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Sagsøgeren har tabt sagen, og Kommissionen har nedlagt påstand om, at sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger, hvilken påstand vil være at tage til følge.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RET TEN (Fjerde Udvidede Afdeling)

1) **Kommissionen frifindes.**

2) **Sagsøgeren betaler samtlige omkostninger i sagen.**

Lenaerts

Schintgen

García-Valdecasas

Lindh

Azizi

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 14. juli 1995.

H. Jung

K. Lenaerts

Justitssekretær

Afdelingsformand